

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

nová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Égész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetés
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1907.

XXXVI. évfolyam. 104. szám.

Kedd, május 7.

Torontálvármegye a mult évben.

Az alispán jelentése a tavaszi közgyűléshez.

I.

Nagybecskerek, május 7.

Torontálvármegye alispánja terjedelmes és részletes jelentésben számol be a folyó évi május hó 13-ikán tartandó tavaszi közgyűlésnek a vármegye állapotáról a lefolyt 1906. évben.

A jelentés a gazdasági állapot ismertetésével kezdődik s ennek során fölemlíti, hogy az idei aratási szerződések megkötése sok akadályba ütközik, mert a felizgatott munkások vonakodnak a szerződések megkötésétől. Ennek ellensúlyozása céljából a megyei gazdasági egyesület járási szervezetekkel megalakította a megyei gazdák szövetségét. Ennek meg volt azon üdvös eredménye, hogy a legtöbb birtokosnak a helybeli munkásokkal is sikerült magasabb munkabérek mellett aratási és cséplési szerződéseköt kötni.

Részletesen ismerteti továbbá a megyei gazdasági egyesület működését, amely igen gazdag és hasznos volt.

A gazdasági viszonyokról szólván, hangoztatja a jelentés, hogy a gazdákat érzékenyen érintő veszély jelentkezett az éves cselédeknek sztrájk iránt hajlandóságot mutató maguktartása folytán. A mult évben sikerült ugyan ezen mozgalmat elsimítani, a folyó évben ez azonban nagyobb nehézségekre fog ütközni, amennyiben például a nákfalvai cselédek 380 korona készpénz bért kértek, azonkívül jön még hozzá az élemezés stb. Ha ilyen arányban terjednek ezen bérmozgalmak, a gazdák képtelenné válnak ily kívánalmak kielégítésére.

A munkásmozgalmakkal kapcsolatban megemlékezik a jelentés a kivándorlási mozgalomról is. A kivándorlás nálunk Magyarországon, sajnos, már nagy mérvet öltött és ezen országos kalamitásból Torontálvármegyének is kijut a része, a mennyiben nálunk a mult évben majdnem 12.000 ember fogta a vándorbotot, hogy idegenben jobb megélhetési viszonyokat keressen. Ezekből elenyésző csekély számban tértek vissza s így hasznos munkás kezekben a vármegyét nagy veszteség érte. Könnyebb áttekintés végett közlöm az egész 1906. évre vonatkozó adatokat és az 1907. évre vonatkozókat folyó évi április hó 15-ig.

Kiadott utlevél kivándorlásra 1906-ban: Januárban 2275, februárban 2963, márciusban 681, áprilisban 913, májusban 651, júniusban 472, júliusban 563, augusztusban 884, szeptemberben 863, októberben 639, novemberben 728, decemberben 841. Összesen tehát 12.473 egyén részére.

1907-ben: Januárban 2385, februárban 3049, márciusban 2983, áprilisban 15-ig 1130, összesen: 9547 A kiadott utleveleknek 96% a tengertuli utra lett kiadva.

A visszavándoroltak száma ezekhez képest elenyésző csekély. Visszavándorolt 1906-ban: Januárban 140, februárban 40, márciusban 127, áprilisban 60, májusban

77, júniusban 91, júliusban 81, augusztusban 99, szeptemberben —, októberben 146, novemberben 184, decemberben 80. Összesen tehát 1125 egyén. 1907. évre most még a visszavándorlás adatait nem közölheti a jelentés.

A kivándorlási mozgalom, mely egyre tart, — így szól tovább a jelentés — oly jelenség, mely a legtüzesebb megfigyelést és tanulmányozást igényli. Nem adhatok e helyütt teljes kivándorlási statisztikát, mert az jelen jelentés keretét túllépné. A fenti adatokban csak azokat soroltam fel, melyek a helyzetet megvilágítják. A legnagyobb baj az, hogy a kivándorlók főleg német ajkú józan, szorgalmas, értelmes és sok esetben jó módu lakosaink közül kerülnek ki, habár a más nemzetiségiekből is. Nem baj, ha oly egyének vándorolnak ki, kik itthon a rendes munkával sehogy sem bírnak megbarátkozni, — ezek idegenben a szükség vasmarkolatu kényszere alatt rendszeres munkához szoknak, s ha visszatérnek, még hasznos munkás polgárai lesznek hazánknak. Az is kevésbé veszélyes, ha itthon nagy gondokkal küzdő családapák családjaik hátrahagyásával oly végből keresik fel az új világot, hogy ottani busásabb keresményükből az itthon hagyottakat jobb életviszonyok közé juttassák és még kis főkét is megtakarítsanak. De nagy baj az, ha némi anyagiakkal is rendelkező józan munkás családok, mindenüket eladva távoznak, kecsgető ígéretek által elcsábítva, a tengeren túlra. Mert ezek visszatéréséhez nem lehet reményt fűzni, ezek szülőföldjükre nézve elvesztek.

A kivándorlás, ha csábító ügynökök működésének és az emberi fantázia száguldozásának is betudható némileg, mégis mélyebben fekvő okokra is vezethető vissza és azért ezen okok felkutatásával egyszerűsöd meg kell keresnünk a módot arra, hogy ezen mozgalmat, ha nem is lehet a modern világban elenyésztetni s teljesen megszüntetni, legalább vezessük vissza természetes arányai közé. Fő eszközként a kivándorlási mozgalom korlátozására a nép gazdasági helyzetének javítását, emelését vélem fölismereni, sok egyéb apróbb rendszabály mellett, mely utóbbiak azonban sohasem alkalmasak ily mozgalom megfékezésére, hanem csak ideig-óráig segíthetnek és velük csak symphomeitikus javulások s eredmények érhetők el.

A nép gazdasági helyzetének javítása pedig csak oly módon érhető el, ha biztosítjuk számára a becsületes munka melletti, viszonyaihoz mért tisztességes megélhetést, mert ez esetben nem fog idegenbe vágódni és kétszer is meggondolná, hogy itteni létalapját, az idegen bizonytalan kilátásai fejében ott hagyja. A gazdasági helyzet javítására szükséges a hazai ipar hatalmas fejlesztése, új termelési és iparágak meghonosítása hathatós állami támogatás mellett, — eladásra kerülő nagyobb birtokok állami megvétele és parcellázva kisgazdáknak való eladása, a létminimum megállapítása, adóreformok stb. stb. Tu-

dom, hogy az itt általánosságban felemlítették már a hazafias m. kir. kormány bölcs megfontolásának és intézkedéseinek tárgyait képezik és így remélhetni, hogy előbb-utóbb ezen társadalmi krízis, a minek a kivándorlást tekintünk kell, — természetes arányaiba vissza fog szorítottatni.

Torontálvármegyében specialisan nagyon lehetne javítani a gazdasági helyzetet a délvidéki dunai öblözetek végleges ármentesítése által, mert e révén művelésre alkalmas nagy földterület jutna gazdaközönységünk rendelkezésére és telepítésre is igen alkalmas volna. Ez érdemben már a folyó évi februári rendkívüli megyei közgyűlésen megtettem azon előterjesztésemet a tek. törvényhatósághoz, mely éppen ezen aldunai öblözetek végleges ármentesítésének haladéktalan keresztülvitelét célozza és reményem, hogy a vármegye közigazgatási bizottsága által is támogatott ezen akciónak kedvező sikere leend.

A közig. bizottság ülése.

Nagybecskerek, május 7.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága, mint már röviden említettük, tegnap tartotta május havi ülését Botka Béla főispán elnökségével.

Az ülésen jelen voltak: Jankó Ágoston alispán, dr. Vinczehid Erő m. főjegyző, Poroszkay Béla m. főügyész, dr. Mihálovics Ödön arvaszéki elnök, dr. Pischl Szilárd m. főorvos, Tóth István kir. tanácsos pénzügyigazgató, dr. Vértessy Gyula kir. tanfelügyelő, Faur Kornél kir. főmérnök, dr. Czenger Nándor kir. alügyész, Babics József, Csávossy Gyula báró, ifj. Daniel Pál, dr. Gyertyánfy László, Rónay Jenő, Steinitzer Géza, Vinczehid Izsó bizottsági tagok, Bielek Antal, Szilágyi Albert, dr. Balás Iván, Mihálovics István, Farkas Vincze, Zsitkovszky Béla, Damkö István és Bujkovszky Gusztáv előadók.

Botka Béla főispán megnyitván az ülést, bemutatja dr. Boross Dezső volt nagybecskereki kir. ügyésznek a közig. bizottsághoz intézett bucsulevelét, amelyben köszönetet mond a bizottságnak iránta tanusított jóindulatáért.

Babics József indítványára a bizottság elismerését fejezi ki Borossnak működéséért s erről jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

Ezután következtek a szakelőadók jelentései, amelyeket az alábbiakban ismertetünk.

Tóth István kir. tan. pénzügyigazgató havi jelentésében a következőket adja elő:

Torontálvármegye, mint törvényhatóság területén egyenes adó címén megállapított adótarozás 7.491.248 kor. 21 fill. Befizetés 1.649.459 kor. 18 fill. Hatralék 5.841.789 kor. 63 fill., vagyis az ösztartozásnak 77%-a. A f. évi április havi befizetés 5612 kor. 67 fillérel, a január—április havi befizetés pedig átlagosan 712.800 kor. 63 fillérel volt kedvezőbb, mint a mult év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. Hadmentességi díjban megállapított tartozás 395.670 kor. 46 fill. Befizetés 39.934 kor. 37 fill. Hatralék 355.736 kor. 89 fillér, vagyis az ösztartozásnak 89%-a. A f. évi április havi befizetés 6999 kor. 33 fillérel, a f. évi január—április havi befizetés pedig átlagosan 26.894 kor. 97 fillérel volt kedvezőbb, mint a mult év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. A nagyikindai és

Az állandóan esapon tartott

Szent-István sörön

kivül kapható naponta friss

müncheni Spatenbräu

Marcoin Jenő kaszinó-vendéglősnél.

330-x.30

pancsovai adójárás kivételével, a többi járásokban alakított egyenes adókövető bizottságok működésüket f. évi április hóban befejezték, a nevezett két járásban pedig a tárgyalások folytak. A 2018/906. sz. pénzügyminiszteri rendelet alapján egyenesadóban 15 esetben 16.895 kor. 21 fillért, helyeg és jogilletékben 116 esetben 118.513 kor. 10 fillér erejéig engedélyezett fizetési halasztást a pénzügyigazgatóság, azonkívül ideiglenes háziadómentességet 60 esetben adott.

Dr. Vértessy Gyula kir. tanfelügyelő havi jelentésében a személyi ügyek után jelenti, hogy a kultuszminiszter a törökbecsei községi kisdudóvó intézetnek és a nagybecskereki Messinger-féle nevelőintézetnek az 1906/7. iskolai évre 800—800 kor. államszolgálat engedélyezett.

A múlt ülés óta a kir. tanfelügyelő meglátogatta a nagybecskereki belső városi áll. el. népiskolát, a zombolyai államilag segélyezett polgári fiúiskolát, a nagybecskereki „Miaszonyunkról” nevezett iskolánövérk vezetésével álló elemi és polgári leányiskolát, nevelőintézetet és kézimunka tanfolyamot, a zombolyai áll. el. iskolákat, a gazdasági ismétlő iskolákat, az iparostanonc iskolát, a társulati s egyleti elemi iskolákat s az állami ovodákat; továbbá a németpárdányi s szerbpárdányi g. kel. és áll. elemi iskolákat, az áll. gazdasági ismétlő iskolát és ovodát, a tarrasi g. kel. iskolát. Részt vett továbbá a kir. tanfelügyelő Szerbpárdányban az ottani áll. iskolai tanító elleni fegyelmi vizsgálaton s folytatta a magyaríttebei s tarrasi felekezeti iskolák államosítása tárgyában, ugyancsak tárgyalást folytatott Zombolyán az ottani polgári iskola államosítása tárgyában.

Czeglédy István kir. segédtanfelügyelő megvizsgálta az aracsi községi r. kath. és g. kel. szerb elemi iskolákat, a községi kisdudóvó-intézeteket, a nagybecskereki Kossuth-utcai és tomaseváci uti áll. el. népiskolákat, a nagybecskereki áll. kisdudóvó-intézeteket és a nagybecskereki gör. kel. szerb elemi népiskolákat és a kisdudóvó-intézetet.

Szabó Bertalan kir. segédtanfelügyelő meglátogatta a nagybecskereki városi iparos inasiskolát.

Az iskolák megvizsgálása alkalmával különösen kiterjedt az aracsi tanfelügyelőség az iskolák belső és külső életére és ahol szükségét látta, ott megfelelő pedagógiai tanácsot és utbaigazítással szolgált a tanítóknak. Sok hiányt tapasztalt a tanfelügyelőség az iskolai épületek jókárban tartása körül. Így piszkosak és elhanyagoltak a nagybecskereki gör. kel. szerb, az aracsi róm. kath. és a nagybecskereki tomaseváci-uton levő népiskolai épületek. Tulzsfoltak a nagybecskereki állami kisdudóvó-intézetek és az aracsi gör. kel. szerb s róm. kath. elemi népiskolák, Tarrason pedig a magyar nyelv oktatása nem megfelelő. Mindezeket illetően a tanfelügyelő külön fog intézkedni részben saját hatáskörében, részben a közig. bizottság útján.

Faur Kornél kir. főmérnök havi jelentése így hangzik:

Az állami beruházási hitel terhére végzendő utépítkezések közül a csene—billéi törvhat. közuton a még hátralékos hengerlési munkálatok folyamatban vannak s még május hóban teljes befejezést fognak nyerni. A valkány—zentai törvhat. közuton az alapkő kiszállítása az állomási deponiáról az építés színhelyére folyamatban van. Ugyanott a hengerléshez szükséges kavics kiszállítása is megindított. A módosított törvhat. közuton úgy az alapkő, mint a kavics kiszállítása befejezéséhez közeledik s az alapszékény kiemelése és alapkörtés a napokban megkezdődik. A basahid—törökbecsei törvhat. közut kiegészítéséhez szükséges alapkő vasúti szállítása folyamatban van. A nagykikinda—lovriai törvhat. közuton a fentelísi kavicsanyag lehengerlése és az összes törvhat. közutakon a minden rendű tavaszi munkálatok is. A f. évi első utbeutazások is megajtottak s ezek során az utiszemélyzet ellenőrzése és kioktatása mellett az utak helyes kezelése és fenntartása érdekében szükséges összes intézkedések is megtörténtek.

Dr. Plechl Szilárd m. főorvos havi jelentése szerint a közegészségi viszonyok április hónapban kedvezők voltak. A ragályos betegségek közül csak a vörheny és a kanyaró mutat emelkedést: az előbbiek száma 43-ra, az utóbbiaké 61-re emelkedett, felolvasandóknak tartja a főorvosi jelentés, hogy Nagybecskerek városában január elsejétől április végéig egyetlen vörheny beteg sem halt meg és hogy március hó 15-től április 15-ig csak 13 beteg volt, akik közül 12 meggyógyult. A csuszos és hurutos betegségek is csak kisebb számmal fordultak elő. Iskolát be kellett zárni Billédán, Ozorán és Csöszteleken kanyaró miatt; az utóbbi községben az ovodákat is bezárták. Végül jelenti, hogy a vármegye alispánja a Mezői és románkécsai körorvosnak kézi gyógyszertárt engedélyezett.

Dr. Czenger Nándor kir. alügyész jelenti, hogy a vármegye területén levő fogházakban mindenütt rend van. A foglyok létszáma az egyes fogházakban április hó végén a következő: A nagybecskereki fogházban 84 férfi, 7 nő; a módosiban 14 férfi; a törökbecseiben 1 férfi;

a perlasziban 1 férfi; az antalfaiiban 8 férfi; az alibunáriban 2 férfi; a nagykikindaiban 76 férfi, 6 nő; a zombolyaiban 5 férfi; a törökkanizsaiban 11 férfi; a nagyszentmiklósiiban 22 férfi, 2 nő; a billédiban 1 férfi.

Több kisebb jelentőségű ügy és felebbezett tárgyak elintézésével az ülés véget ért.

Dr. Grandjean József temetése.

Megható részvétellel kísérték ma délután utolsó útjára Grandjean Józsefet, a város nyugalmazott polgármesterét mindazok, kik szerették az ő nemes lelkét, tisztelték feddhetetlen jellemét. S hogy ezek igen sokan vannak, bizonyítja, hogy százával zárandokoltak koporsójához, mely a Nicky-utcai gyászházban volt felállítva. S mit életében mindig elkerült: a pompát, a tüntetést, a dícséretet, ezúttal mind osztályrészesül jutott, mert polgártársai úgy érezték, hogy a legjobbjaink egyikét kísérték a sirba, ki megérdemli, hogy koporsójánál megálljunk s igaz könnyet hullassunk érte.

Koszorúk.

Mióta ravatalra helyezték a halottat, egyre hozták a szebbnél-szebb koszorúkat. Tudósítónk a következőket jegyezte fel: „Végtelenséget szerettél felejthetetlen Józsimnak — Tila.” „Forrón szeretett felejthetetlen édes atyáknak — Andor és Jenő.” „Felejthetetlen jó barátunk — Franz család.” „Barátság és szeretet jeléül — Haidgger Ödön és neje.” „Öszinte barátunknak — György-vits család.” „Isten veled — Jakoby család.” „Hálás emlékezéssel — Nagybecskerek város közönsége.” „Volt főnökének — Nagybecskerek város tisztikara.” „Erdemius aligazgatójának — a Torontálvármegyei magyar közművelődési egylet.” „Szerető pályatársai — dr. Grandjean Józsefnek.” „Unserm unvergesslichen Józsi — Familie E. v. Termachich.” „Józsi bácsinak — Mártha Gyula.” „Felejthetetlen Józsi barátjának — Steinitzer Géza.” „Szeretett tagtársának — Takarékos és előleg-egylet.” „A huzgó igazgatósági tagnak — a Nagybecskereki Népbank Rt.” „Szeretett Józsimnak — Ede, Feri gyermekek.” Koszorúkat küldtek ezeken kívül: Ösztrák-Magyar bank, Hausladen család, Marton Andor (csokor), Jenrics és neje (csokor).

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ma délelőtt dr. Vinczehid Erő m. főjegyző, igazgató vezetésével testületileg külön koszorút helyezett a kulturregységet elhunyt érdemes aligazgatójának ravatalára s az egyesület igazgatója meleg részvevő szavakkal kondoleált a gyászoló családnak.

A temetés.

Már két óra tájban népessé lett a Nicky-utca. Sűrűn érkeztek a fogatok, egyre hozták még a koszorúkat, a nagyszámu küldötségek kértek behozatást a házba, az utcán pedig népes közönség sorakozott. Bent az udvaron összegyűlt társadalmunk színe java. Ott voltak: a megyei tisztikar élén dr. Vinczehid Erő m. megyei főjegyzővel, Nagybecskerek város tisztikara és képviselőtestülete dr. Perisics Zoltán polgármester vezetésével, a „Nagybecskereki takarékos és előleg-egylet” Franz J. L., a „Népbank” Partilla Géza igazgatókkal, a róm. kath. hitközség dr. Brájjer Lajos alelnök, az állami iskolák gondnoksága dr. Plechl Szilárd vezetésével, a „Torontálvármegyei magyar közművelődési egyesület” Balázs József alelnökkel az élén, a szabad licium igazgatója Knyaskó Lajos vezetésével, a tüzoltótestület, a német negyedbeli olvasókör, a nagybecskereki ügyvédi kar teljes számban, az iskolák ifjusága tanárai és tanítói vezetésével, továbbá még számos egyesület és testület küldötsége, amelyeknek az elhunyt huzgó tagja volt.

A gyászházban megjelentek még Straity György gk. eszperplébános, dr. Klein Mór főrabbi, dr. Várady és dr. Kardos orsz. képviselők, Krstics János Nagybecskerek nyug. polgármestere, Faur Kornél, az államépítészeti hivatal főnöke, Sas Ede, m. kir. főmérnök s közéletünk számos kitűnősége.

A virágok koporsó fejnél helyet foglaltak a gyászoló család tagjai, a megtört özvegy Andor és Jenő fiaival s a többi rokonok. Három óra tájban megérkezett Magyary Pál, pápai kamarás plébános, fényes segédletével, ki a beszentelést végezte. A circum dedorunt megható hangjai után dr. Kiss János a nagybecskereki ügyvédi kar nevében bucsuztatta el a halottat.

A szép beszéd elhangzása után a halottas kocsira helyezték a koporsót s lassan megindult a menet a róm. kath. temető felé.

Itt Magyary Pál plébános újból beszentelte a koporsót, a szertartás befejeztével pedig megható szavakkal méltatta dr. Grandjean érdemait, melyeket a haza, a társadalom és az egyház körül szerzett. A plébános magyszabásu gyászbeszédje

könnyekig meghatotta a gyászközönséget. Utána dr. Perisics Zoltán polgármester a következő szívhöz szóló beszédet mondta:

„Elkísértünk utolsó földi utadra derék férfi, áldott emléktű jó barátunk. Körülálljuk új otthonod valamenyenien, akiknek szívet betölti az emléked iránt érzett igaz kegyelet. Eljöttünk bucsuzni téled a te városod közönsége és a téged tisztelő számtalan jó barát nevében. Ide hoztuk kihűlt testedet, hogy megnyugodjék a rövid, de nagy szenvedés után abban a földben, amelynek minden rögét olyan önzetlen odaadásal szeretted, mind nálad jobban talán senki sem. A te életednek két célja volt s te azt becsülettel, hiven igyekeztél elérni, az egyik városod és a közérdek szolgálata, a másik család boldogítása. Halálod váratlanul jött, talán azért, hogy annál nagyobb legyen fájdalmunk és merhetlenebb a téged rajongással szerető tiéd vesztesége.

A hála, kegyelet, tisztelet és szeretet virágai-ból font koszorút helyeztünk sírodra jászal, hogy megőrizzük, hogy emléked köztünk mindenkor élni fog.

Isten veled! Isten veled!

A beszéd elhangzása után, mely a hallgatókra mély benyomást tett, a holttestet lebecsátották a sirba örök pihenőre s a százakra menő gyászközönség elhagyta a temetőt.

A nagybecskereki polgárság hiven fogja megőrizni Grandjean József emlékezetét. Legyen csendes az ő pihenése.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délig gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége nyitva minden nap délután 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünnepnapon délután 2 órától este 10 óráig.

Május 12. Tisztizték.

Május 12. Torontáli jegyző-egylet közgyűlése.

Május 13. Tavaszi közgyűlés.

Május 13. Városi közgyűlés.

— Személyi hir. Botka Béla főispán és Jankó Agoston alispán hivatalos ügyekben elutaztak Nagybecskerekéről.

— A keresztjáró körmenet. Ma a keresztjáró napok másodikán, hagyományos szokás szerint, a helybeli zárdá-templomba ment a körmenet, melyet Magyary Pál kamarás-plébános vezetett papi segédlettel, az iskolai ifjuság és nagyszámu hívő közönség részvétele mellett.

— A városi állandó választmány ülése. Nagybecskerek város állandó választmánya május 10-ikén, pénteken délután ülést tart, melyen a hétfői közgyűlés tárgyait készíti elő.

— A jegyzői nyugdíj-intézet gyűlése. A torontálmegyei községi és körjegyzők nyugdíj-intézete folyó évi május hó 13-án délután 4 órakor tartja a vármegyeháza alispáni irodájában tavaszi rendes gyűlést. A gyűlés tárgysorozata a következő:

Özv. Wekerle Pálné kérvénye nyugdíj iránt. — Himmelstein Károly kérvénye helyettesi éveinek beszámítása és nyugdíj iránt. — Sárközy Zsigmond bánlaci segédjegyző kérvénye helyettes segédjegyzői éveinek beszámítása iránt. — Farkas Lajos kérvénye hasonló ügyben. — Özv. Pasztory Albertné kérvénye nyugdíj megújítása iránt. — A községi és körjegyzők 1906. évi számadása. — És a még befolyó ügyek.

— Harangszentelés. Kun László dr. pápai prelátus, apátkanonok tegnap Temesvárott több harangot szentelt fel a püspöki palota udvarán. Ezek közül három a kisjenői templom számára, egy Stancsalfalvára, kettő Temesremetére, egy pedig Glogonra készült.

— Eljegyzés. Schaff Béla temességi községi jegyző eljegyezte Schenk Márta k. a.-t, Schenk Jakab fshértemplomi polg. iskolai igazgató, a Délmagyarországi tanító-egylet elnökének leányát.

— Nagybecskerek város egészsége. Nagybecskerek város főorvosa most terjesztette be jelentését a város egészségi állapotáról a lefolyt hónapban. A jelentés statisztikai adatai ezek: Élve született 55, halva 2. Elhalt összesen 77, vagyis a halálozások száma a múlt hónapban húszszal több, mint a születéseké. A halál okok a következők: Hasihagymáz 2, gümőkór 22, gyermekágyi láz 1, veleszületett gyöngöcsög 4, agyvérzés, gutaütés 1, szervi szívhaj 8, tüdőgyulladás 3, egyéb természetes halál 34, halálos baleset lövéssel 1, öngyilkosság 1. A jelentés azután a következőket mondja: Városunk közegészségügyi viszonyai április havában a március havihoz képest, ambar a természetes szaporodás most

is nemleges, a halálozások csökkenését számbavevével valamivel kedvezőbbek. Az általános megbetegedés a normális szinten mozogott, csak a tüdővészben elhaltak száma emelkedett 16-ról 22-re. A hevenyragályos betegségek szórványosan fordultak elő és könnyű jellegűek voltak, csak hasihagymában halt meg 1 idegen és 1 helybéli. Trachomást megvizsgáltak 2316-ot, nagyjából iskolásgyereket, akik közül 5 idült trachomás volt; a fősorozáson hét hadköteles volt trachomás. Az országos betegpótlási alap terhére a hó folyamán 125 szegénysorsu beteg nyert orvosi ellátást. Rendőrorvosilag két személyt vizsgáltak meg, akik közül egyet kórházba küldtek. A városi menedékházban 26 férfi és 16 nő tartózkodott. A megyei József kórház betegforgalma a múlt hónapban a következő: Fölvettek 247-et, elbocsátottak 229-et, meghalt 5 helybéli, 19 idegen, összesen 24. Heveny és idült ragályos betegség után 19 gőz és 6 formalin fertőtlenítés volt. Az élelmiszerek piacát többször megvizsgálták rendőrorvosilag, de nagyobb rendellenességet nem észleltek.

— **Hivatásának áldozata.** Dr. Schimpl János Módos közkezdelt orvosa a múlt héten egyik betegnek megoperálása közben jobb kezét megsértette. Sérülése nem lévén nagy, annak különös fontosságot nem tulajdonított. Azonban keze csakhamar megdagadt, gyuladásba jött s vérmérgezés tünetei mutatkoztak nála, oly mérvben, hogy a múlt héten sürgősen a nagybecskereki József kórházba szállították, ahol hogy a baj tovább haladását megakadályozzák, jobb keze hüvelykujját le kellett vágni. Schimpl drt jelenleg még a helybéli kórházban ápolják, de most már a további veszedelmen túl van.

— **A nyári tüzek.** Alig érint még bennünket a nyár melege, már megjelenik a vörös kakas s mindenütt kapunk hírt a korai nyári tüzekről a vármegyében. Így ma egyszerre öt tüzesetet jelentenek lapunknak.

Az egyik tüz San Marcó hercegnő uradalmahoz tartozó Csicsket majoron volt, ahol egy munkás vigyázatlansága folytán ütött ki a tűz, mely 5 kazal szalmát hamvasztott el és 1800 korona kárt okozott az uradalomnak. A kárt okozót feljelentették a nagyszentmiklósi járásbírósnál.

Mint Feodor puztáról jelentik, ott Pollákovits Mátyas puztáján a cselédség vigyázatlansága folytán támadt tűz s 1 kazal rozsalmára és 1 kazal pelyva leégett. A kár 312 kor., mely biztosítás után megtérül.

Bókán Gyuricsin Rankó ottani lakos háza gyulladt ki és teljesen leégett.

Óbessenyőn Hajlamás István házában volt tűz s ott nagy pusztítást vitt végbe. A vizsgálat aulys és a károsultra nézve kompromittáló okokat derített ki, minek következtében a csendőrség ellene a feljelentést megtette a nagykikindai kir. ügyészségnél.

Nagyszentmiklóson hétfőn Komlosán István házában támadt tűz eddig még ki nem derített okokból s egy 13 ölös hosszú kazal szalma elégett. A tűzoltóság pontosan megjelent és erélyes közbelépésének köszönhető, hogy a tűz tovább nem terjedt. A kár biztosítva nem volt. Általános a nézet, hogy bűnös kezek bosszúntve a tűz.

— **Kedélyes házaspár.** Aracsról jelentik: Bogdan András és Istribinac Juleca régen élnek együtt. Hogy ki eskette őket, arra már „Cigánybáró” megadta a választ: A főlemile és két gölya. De nemcsak az igazi házastársak szoktak összepörölni, hanem néha még az oyanok is, akikre az anyakönyvvezető nem adta az áldását. Tény az, hogy Bogdan mult szombat nem volt egy nézetlen élete párjával s ennek a nézeteltérésnek nem ellenérvekkel, hanem furkósbottal oly nyomatékosan adott kifejezést, hogy a szegény asszony most élet és halál között lebeg. A törvényes lépéseket már megtették s alighanem kiiktatják a durva embert, hogy az asszonyt nem mindig jó verni.

— **Variété előadás.** Weisser Jacques jóhírt variété társulata, mint már említettük, csütörtökön este kezd meg Nagybecskereken a „Korona”-szállodában vendéglátóját. A társulatnál most a legjobb artista erők szerepelnek s a legérdekesebb, sőt a maguk nemében szenzációs mutatóanyagokban lesz ezáltal része a nagybecskereki közönségnek. A társulat előadásai tehát már eleve megérdemlik a legnagyobb figyelmet s a közönségnek bizonyára a legkellemesebb estékben lesz része.

— **A tilosban.** Tragikus esetet jelentenek Szerbittebéről: Mrksity Zsiva ottani jubásztor tilosban legeltette birkáit. Varnyu András mezőőr, a köteleességét teljesítendő, zálogolni akart, amit Mrksity eleinte heves kifakadásokkal fogadott, majd durván nekiment a mezőőrnek. Parázs verekedés támadt a két felbőszült ember között, melynek azonban hirtelen vége szakadt, mert a dulakodás közben az őr puskája elsült s

Mrksity életveszélyesen megsebesült. A szerencsétlen embert behozták a nagybecskereki kórházba.

FERENCZ JOZSEF keserűvíz

páratlan gyógyszerköz huyeavas diathesisnél. 16
392—300.16

Irodalom és művészet.

* **Az Urán'a Nagybecskereken.** Az Uránia budapesti tudományos színház ma este kezd meg két napra tervezett vendégszereplését. Ma este Pekár Gyulának a „Pénz ő felsége” című rendkívül érdekes szingazdag darabját mutatja be az Uránia, holnap szerdán este pedig Tormay Cecilinek „A szirének hazája” című darabját látjuk, mely Görögország és Szicília szin pompás képét tárja előnk. Az előadás este 8 órakor kezdődik a rendes színházi árak mellett.

* **A világtörténelme** elmű nagy képes disz-műnek most jelent meg a 92-ik füzet, amely Szent Lászlóról, a kereszties háborúk koráról, Fülöp francia király és a papság küzdelméről szól. A mű megrendelhető a kiadóhivatalnál, Budapest, Eötvös utca 25/d.

TÁVIRATOK.

A király Budapesten.

Budapest, május 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, a király Wekerle Sándor miniszterelnöknek mai kihallgatása alkalmával tudomására adta, hogy júniusban hosszabb tartózkodásra Budapestre megy. Egyben azt is tudomására adta a miniszterelnöknek, hogy a budavári Mátyás-templom számára egy új orgonát ajándékoz.

Khuen-Héderváry a királynál.

Budapest, május 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, a király tegnap délelőtt az általános kihallgatás során fogadta Khuen-Héderváry gróf volt magyar miniszterelnököt is.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, május 7. (A „Torontál” ered. táv.) Bécsből sürgönyzik: Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel ide érkezett. A miniszterelnök megérkezése után behatárolt tanácskozott a már tegnap ide érkezett Andrassy Gyula gróf belügy-miniszterrel és Zichy Aladár gróf a király személye körüli miniszterrel, majd fogadta Daruvárynak a kabinetiroda főnökének látogatását. Délelőtt 11 órakor Wekerle a Burgha hajtatott, ahol a király hosszabb magánkihallgatáson fogadta. Délután a miniszterelnök tanácskozni fog Beck báró osztrák miniszterelnökkel és Aehrenthal báró közös külügyminiszterrel, este pedig valószínűleg visszautazik Budapestre. Andrassy gróf már délután hazautazott.

Budapest, május 7. (A „Torontál” ered. táv.) Bécsből sürgönyzik: Wekerle Sándor miniszterelnök kihallgatása a királynál fél egyig folyt, tehát másfél óra hosszúságú tartott. A miniszterelnök jelentést tett a királynak az általános politikai helyzetéről, valamint a folyó ügyekről, amit az uralkodó tudomásul vett.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház ma délelőtt néhány percig tartó formális ülést tartott, amelyen több bizottsági jelentést terjesztettek be.

A vasutasok fizetésrendezése.

Budapest, május 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A kormány úgy tervezi, hogy a vasutasok fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot egy a képviselőházban, mint a főrendiházban még pünkösöd előtt elintézteti, hogy a törvény még e hónapban érvénybe lépjen.

A pozsony—bécsi villamos.

Budapest, május 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A képviselőház közzagda-

sági bizottsága tegnap délután kezdte meg tanácskozásait a pozsony—bécsi villamos ügyében. A bizottság ma is folytatta tanácskozását s eddig még nem hozott határozatot.

A szegedi főkapitány tragédiája.

Szeged, május 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Megrendítő véres dráma áldozata lett a mult éjjel Rainer József szegedi főkapitány, aki jelenleg a Fejérváry-kormány idejében kinevezett Nagy Mihály főispán installációja miatt hivatalától fel van függesztve és neje. A főkapitányt és feleségét ugyanis az éjjel hálószobájukban agyonlőve holtan találták. Tudósítójuk a véres drámáról a következő részleteket jelentheti:

Rainer József tegnap este fél 10 óráskor tért haza feleségével a lakására. Hazatértük után mindketten lefeküdtek s cselédjük is nyugalomra tért. Mintegy másfél óra mulva 11 óra tájban a cselédet a szobából eredő lövés zaja riasztotta föl, majd a következő percben kirohant az asszony. A cseléd látta, hogy a keze véres volt, de nem kérdezősködhetett, mert az asszony orvosért szalasztotta. Az orvos csakhamar megérkezett s mikor a hálószobába sietett, látta, hogy a baloldali ágyban hálóingben holtan fekszik Rainer főkapitány, jobb halántékán lövés sebbel. A jobboldali ágyban Rainerné feküdt s szájából vérzett, de még élt. Az asszony éjjeli szekrényén revolver feküdt. Az orvos átment a szomszéd szobába, ahol telefon volt, hogy a rendőrségnek telefonozzon. Mig odabenn volt, a hálószobából még egy lövés hallatszott. Az asszony ugyanis újból magára lőtt s ez a lövés megölte.

A véres dráma okáról két verzió kering. Az egyik szerint az asszony hiszterikus volt s folyton feltette az urát és ilyen hiszterikus rohamban az éjjel agyonlőtte urát, azután magát. A másik verzió szerint a házastársak közös elhatározással mentek a halálba s előbb Rainer, azután pedig a felesége lőtte agyon magát. Rainer ugyanis — e verzió szerint — folytonos politikai üldözésnek volt kitéve, állásától felfüggesztve alig kapott csekély fizetést s így súlyos anyagi gondok bántották. Az üldözés és a jövő sötét képe adták e hiesztelés szerint a fegyvert a házaspár kezébe.

Határidő-üzlet.

Budapest, május 7. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai főzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (májusra 1907.)	18.90 — —
„ (okt. 1907.)	19.90 — —
Rozs (október 1907.)	16.32 — —
Zab (október 1907.)	13.88 — —
Tengeri (májusra 1907.)	11.80 — —
„ (júliusra 1907.)	11.84 — —

„Korona”-szálloda.

Csütörtök, 1907. évi május 9-én a

Weisser Jaques-féle
Variété-társulatnak

megnyitó előadása

Bővebbet a napi falragaszokon.

2512/907. kig. sz. A nagyszentmiklósi járás főszolgabírájától

Pályázati hirdetmény.

A nagyszentmiklósi járáshoz tartozó Nagyösz községében lemondás folytán megüresedett 600 korona fizetéssel egybekötött *kézbetű-írnoki* állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses állást elnyerni kívánják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hozám folyó évi május hó 21-ig adják be.

A választást Nagyösz községében május hó 22-én délelőtt 9 órakor fogom megtartani.

Nagyszentmiklós, 1907. évi május 2

444-3.1

Hadfy,
főszolgabíró.

390/1907. kig. sz.

A csebzei községi előjáráságtól.

Hirdetmény.

Csebza község tulajdonát képező

vadászati jog

1908. évi január 1-től 1913. évi december 31-ig terjedő újabb 6 évre Csebza községében 1907. évi május hó 30-án délelőtt 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Bánatpénz 50 korona. Egyéb feltételek a községi jegyzői irodában megtudhatók.

Csebzán, 1907. évi május hó 4-én.

Fleischer Elemér,
jegyző.Botva Miklós,
bíró.

580/1907. szám.

443-3.1

Versenytergályási hirdetmény.

A bolgártelepi községi elemi iskola berendezésére 600 korona és a tanítói lakáshoz szükséges

melléképületekre,

valamint a kerítésre 1400 korona segély engedélyeztetvén, a zárt ajánlati versenytergályásra határidőül 1907. évi május hó 31-ének délelőtt 10 órája, helyül *Bolgártelep községében* tüzetik ki.

Ezen munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a rendes hivatalos órák alatt Keglevichháza körjegyzői irodában megtekinthetők.

Felhívom vállalkozók, hogy zárt írásbeli ajánlatukat a fenti összeg 10%-a erejéig készpénzből vagy elfogadható állami papirokból álló bánatpénzzel legkésőbb az árlejtés megkezdése előtt fél órával Bolgártelep község előjárásánál adják be.

Bolgártelepen, 1907. évi május 7-én.

Végh Frigyes,
körjegyző.Bartulov Bózsó,
bíró.**Meghívó.**

A „Köz- és Magántisztviselők Egyesülete” 1907. május 12-én d. u. 4 órakor a városháza nagytermében tartja

tisztújító közgyűlését,

melyre a t. tagokat ezton hívjuk meg.

Tárgysorozat.

1. Elnöki megnyitó.
2. Alapszabályok felolvasása.
3. Egyesületi elnök választása.
4. Alapszabályszerű tisztikar választása.
5. 25 rendes és 5 póttag választása.
6. Felügyelő-bizottság választása.
7. Esetleges indítványok.

A közgyűlésen csak oly indítványok tárgyalhatók, melyek a közgyűlés előtt legalább 3 nappal az egyesület elnökénél írásban benyújtottak.

Kelt Nagybecskerekén, 1907. évi május hó 4-dikén.

Havas Dániel,
titkár.Dr. Perisics Zoltán,
elnök.

451-1.1

Üzlet- és ház-eladás.

12 év óta fennálló kézmű-, rövidáru- és fűszerüzletemet, mely egyszersmind zsák-kölcsönintézet, Torontálvármegye egy községében van, nagy forgalommal és állandó vevőközönnyel rendelkezik, úgy, hogy mindenkinek biztos egzisztenciát nyújt, el akarom adni, mert gyermekeimmel, kiket magasabbfokú tanintézetekbe óhajtok járatni, városba akarok költözködni. — Kimutatható évi forgalom 45.000 korona. Az átvételhez elegendő 10.000 korona készpénz.

Cim a kiadóhivatalban.

443-2.1

Két elegáns butorozott garçon lakás kiadó.

Egyike május 15-ikétől, másika augusztus elsejétől.

Állanak: egymásba nyíló egy utcai és egy udvari szobából, külön bejárattal.

Menczer Lipótnál Melencei-u 289/7.

437-x.2

Dr. Löffler Armin

nagybecskereki ügyvéd

irodáját

a Főtéren levő

Szávics-féle ház

I. emeletére

helyezte át.

441-3.2

FELTÜNŐ UJDONSÁG.**Delice**

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

A nagybecskereki gőz- és kádfürdőben a

zuhany idény

megkezdődött.

452-3.1

Gyakornok

kezdőfizetéssel

azonnal alkalmazást

nyer egy helybeli na-

gyobb iparvállalatnál.

Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít.

431-x.2

Szabad kézből eladó

a melencei-utca 437. számú

háza

igen kedvező fizetési feltételek mellett.

Tulajdonos:

Nagybecskereki takarékpénztár.

(25-x.18)

Muharmag

elsőrendű minőségű és csiraképességű, vetési célra kitünően alkalmas, kapható

Engelsmann Lajos-nál

Nagybecskerekén.

Telefon 153.

Telefon 153.

454-10.1